

Forundersøkelse status synstolking

Prosjektittel:	Status synstolking
Skrevet av:	Magne Lunde
Sist oppdatert:	17.04.2019

MediaLT

Jerikoveien 22

1067 Oslo

Telefon: 21538010

E-post: info@medialt.no

www.medialt.no

Innhold

1	Bakgrunn	3
2	Tidligere arbeid.....	3
3	Innspill fra synshemmede og fagpersoner	3
4	Internasjonale innspill	4
5	Referanser	6

1 Bakgrunn

Norske myndigheter innførte fra og med 2017 et krav om at alle filmer som får støtte fra Norsk filminstitutt må synstolkes. Det stilles imidlertid ingen krav til synstolkingen. Derfor tok MediaLT initiativet til prosjektet Status synstolking. Hovedmålet i prosjektet er å samle kunnskap om synstolking i Norge og legge til rette for brukermedvirkning, for å sikre at det tilbys tjenester med god kvalitet. Første steg i prosjektet er en statusundersøkelse. Vi ønsket innspill fra brukere og fagfolk til hva denne statusundersøkelsen skulle inneholde. Denne forundersøkelsen oppsummerer innspillene.

2 Tidligere arbeid

MediaLT og NRK har tidligere gjennomført evalueringer av konkrete filmer/serier. Hensikten med disse evalueringene har vært å få tilbakemeldinger på ulike typer synstolking, for eksempel integrert (innvevd) synstolking [1] og synstolking kombinert med lydteksting [2], og få innspill til hvordan det bør synstolkes [3], [4], [5]. Aldri før har det imidlertid vært gjennomført en større undersøkelse av hva synshemmede synes om synstolkingen som tilbys i Norge. Særlig har behovet for en slik statusundersøkelse meldt seg etter at kravet om synstolking av nye norske filmer kom i 2017, og at det som en følge av dette ble tatt i bruk en app (Moviereading [6]) for å vise synstolking på kino. Relevant kunnskap fra disse evalueringene er tatt med inn i utarbeidelsen av statusundersøkelsen.

3 Innspill fra synshemmede og fagpersoner

MediaLT og Norges Blindeforbund gikk ut i sine informasjonskanaler og ba om innspill til hva statusundersøkelsen skulle inneholde. Det vil si at invitasjonen til å gi innspill ble spredt på nettsider [7], i relevante grupper og sider på Facebook, på lydavisere, på Radio Z med mer. Kun noen få innspill kom inn. Dette var også forventet, siden det kun handlet om innspill til hva statusundersøkelsen skulle inneholde og ikke om å besvare selve statusundersøkelsen. Innspillene bar også preg av at denne forskjellen ikke var helt forstått. I stedet for å få forslag til spørsmål, fikk vi nemlig synspunkter på tilbudet av synstolking. Vi brukte imidlertid disse synspunktene til å danne oss et bilde av hvilke temaer som burde inngå i synstolkingen. Temaer som ble tatt opp var:

- Bruk av appen Moviereading.
- NRKS tilbud av synstolking (både på TV og på nett).
- Kvaliteten på synstolkingen.
- Behovet for å informere om hvilke filmer og serier som er synstolket, og hvor man finner dem.

4 Internasjonale innspill

Våre naboland Sverige, Danmark og Finland ble kontaktet spesielt. I tillegg tok vi kontakt med MovieReading. Utover dette ble det gjort målrettede nettsøk.

I England er det utført en undersøkelse av appen MovieReading med tanke på om de skal ta den i bruk eller ikke [8]. I Norge har appen allerede vært i bruk i to år, Utgangspunktet for den norske undersøkelsen er dermed annerledes. Likevel er det mye å ta med seg fra den engelske undersøkelsen. Både spørsmålene og hovedfunnene har overføringsverdi til den norske undersøkelsen. Hovedkonklusjonen er at brukerne ønsker at MovieReading skal tas i bruk i England, men at det er ønskelig med en ny og lengre utprøvningsperiode. Brukerne rapporterer om to hovedproblemer:

- Synkronisering av synstolkingen med filmlyden: Det tar lang tid før synstolkingen og filmlyden synkroniserer i starten av en film, og det hender også at synkroniseringen faller ut underveis i filmen.
- Volumet på filmlyden kontra volumet på synstolkingen: Flere rapporterte om at det var vanskelig å høre synstolkingen når lyden i filmsalen ble høy. Det foreslås derfor en funksjon der volumet på synstolkingen automatisk justerer seg i forhold til filmlyden.

MovieReading anvendes ikke i Sverige. I all hovedsak er det to apper som brukes: VoiceVision og MovieTalk. De baserer seg på samme grunnteknologi: Fingerprint. Dermed er også utfordringene i all hovedsak de samme. Vi tok kontakt med Svenska Filminstitutet, og de trakk fram følgende hovedutfordringer:

- Synkroniseringen: Synstolkingen og filmlyden skal synkronisere raskt i starten av filmen, og synkroniseringen skal opprettholdes gjennom hele filmen. Dette er ikke bra nok ennå.
- Ulike telefoner: Teknologien skal fungere like bra på alle telefoner. Det gjør den ikke ennå.
- Tilgjengelighet: Appene skal ha god tilgjengelighet for synshemmede. For eksempel skal det være mulig å bruke alle funksjoner på en god måte med VoiceOver, og søkefunksjonen skal være enkel å bruke for alle. Her er det fortsatt ting å forbedre i appene.
- Trådløse øretelefoner: Appene skal være mulig å bruke med trådløse øretelefoner. I dag kan de kun brukes med øretelefoner med kabel.

I publikasjonen Syntolking, forskning og praktisk [9] belyses mange sentrale problemstillinger knyttet til hva som er viktig for synstolkningens kvalitet. I kapittel 5 Praktiske erfaringer av syntolkning redegjøres det for en brukerundersøkelse blant synshemmede og syntolkere. Brukerundersøkelsen tar utgangspunkt i spørsmål forskerne mente er viktige for kvaliteten, og kapitlet gir derfor verdifulle innspill til hva som bør vektlegges for å sikre synstolking med god kvalitet. I kapittel 8 (riktlinjer for syntolkningsområdet). redegjøres det for arbeidet med retningslinjer for synstolking nasjonalt i

Sverige og internasjonalt. Verken i Sverige eller internasjonalt finnes det noen felles retningslinjer, men gjennomgangen viser at det er stor overensstemmelse mellom de ulike internasjonale retningslinjene. I EU-prosjektet ADLAB[10] er det utviklet retningslinjer, som mange land i Europa har samlet seg om.

I Danmark har Danske Filminstitut og Dansk Blindesamfund samarbeidet om et prosjekt, der de i perioden 2014-2018 har hatt et prøveprosjekt med synstolking på kino. Totalt ble 17 danske filmer synstolket, og alle ble vist på kino ved hjelp av appen MovieReading. Det er ikke gjennomført noen undersøkelse av hva synshemmede synes om synstolkingen eller bruken av appen MovieReading, men Dansk Blindesamfund har skrevet en evalueringsrapport[11]. Den konkluderer med at synshemmede i Danmark er tilfreds med appen. Spesielt trekkes det fram at appen ikke krever noe fra kinoenes side, og de fordelene dette gir ved at synshemmede kan se filmen på hvilken som helst kino der filmen vises. Omfanget av synstolking på kino er mye lavere enn i Norge, men Danmark vurderer nå å innføre samme krav som i Norge. Det vil si at alle danske filmer som får filmstøtte må synstolkes. I så fall vil omfanget bli på nivå med Norge. Et krav Dansk Blindesamfund tar til orde for i evalueringsrapporten. I rapporten er de også opptatt av at kortfilmer også omfattes av kravet, at utenlandsk film tilbys med synstolking og at lydteksting tilbys som en mulighet. Videre trekker de fram behovet for å etablere et felles informasjonssted (for eksempel en nettside), der brukerne kan finne den informasjonen de trenger om synstolking. De mener også at det bør etableres et sertifiserende kurs i synstolking, for å sikre synstolking med god kvalitet. Noe det nå også arbeides for i oppfølgeren til EU-prosjektet ADLAB [10: Prosjektet ADLAB pro [12

I Finland har de brukt appen MovieReading siden 2015. Vi tok kontakt med Kulturföreningen for synshemmede personer i Finland Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry. Til nå har bruken av appen MovieReading vært lite utbredt i Finland. Kulturföreningen mener dette har sammenheng med at det er et stort steg for mange synshemmede å bruke en smarttelefon. Noe som også trekkes fram i den danske evalueringsrapporten, der de mener det er spesielt viktig å være klar over utfordringene synshemmede eldre har med å bruke appen MovieReading. Kulturföreningen har hatt egne testvisninger for å vise hvordan appen brukes og for å spre informasjon om den. Også i Finland innføres nå det samme kravet som i Norge. Det vil si at alle nye finske filmer må synstolkes.

Stadig flere land innfører krav om synstolking. Utviklingen i de nordiske landene på dette området er derfor del av en internasjonal trend. Dette viser den første store internasjonale undersøkelsen på område [13] Hele 69 land deltok i undersøkelsen (Sverige og Danmark var med, men ikke Norge og Finland). Undersøkelsen var et samarbeidsprosjekt mellom The World Blind Union og the American Council of the Blind. Nesten halvparten av respondentene svarer at det stilles krav om synstolking i det landet de bor. I to-tre deler av tilfellene dreier det seg om et krav om synstolking på TV, mens kun 12 prosent svarer at det er et krav til synstolking av film. De nordiske landene skiller seg derfor ut ved at det til nå er lagt mer vekt på et krav om synstolking av film enn synstolking av TV.

To-tre deler av respondentene svarer at de har et tilbud om synstolking i det landet de bor. Blant disse to-tre delene har 73 prosent tilgang til synstolking på TV, 70 prosent på kino, 62 prosent på teater og lignende, 57 prosent på DVD 52 prosent på museum, 42 prosent på nettet og 18 prosent i utdanningssituasjonen

I den internasjonale undersøkelsen blir også respondentene spurt om hvor de har fått informasjon om synstolking. Fordelingen er slik:

- Offentlig eller privat aktør som tilbyr tjenester til synshemmede: 73 prosent
- Interesseorganisasjon av eller for synshemmede: 71 prosent
- Venner: 60 prosent
- Annonsering på TV eller lignende: 33 prosent

Synstolking er fortsatt ganske nytt i Norge, og det er derfor trolig at ganske mange ikke kjenner til synstolking. I en rapport fra Australia om synstolking [14] henvises det til en undersøkelse i Ny Zealand. I rapporten står det følgende:

“It took a number of years to build up an audience, but now three per cent of all New Zealanders use AD regularly and 72 per cent of New Zealanders who are blind or vision impaired are regular users.”

Det vil derfor være av interesse å studere hva de har gjort i Ny Zealand for å nå et så stort publikum.

5 Referanser

[1] Prosjektet Innvevd synstolking (INNSYN)

<http://www.medialt.no/innvevd-synstolking-innsyn/1270.aspx>

[2] Prosjektet Universelt utformet film (UNIFILM)

<http://www.medialt.no/unifilm-universelt-utformet-film/1241.aspx>

[3] Prosjektet Lydtekst

<http://www.medialt.no/lydtekst/9.aspx>

[4] Prosjektet Fremtidens synstolking (FRES):

<http://www.medialt.no/fres-fremtidens-synstolking/1189.aspx>

[5] Prosjektet Synstolking og strømmetjenester:

<http://www.medialt.no/synstolking-og-stroemmetjenester-sos/1302.aspx>

[6] Appen Moviereading

<https://www.moviereading.com/>

[7] Invitasjon til å gi innspill til statusundersøkelse om synstolking

<http://www.medialt.no/news/prosjekt-for-aa-sikre-synstolking-med-kvalitet/1007.aspx>

[8] Sonali Rai

Audio description in UK Cinemas: test screening with the MovieReading app, RNIB Solutions, September 2017

[9] Syntolking, forskning og praktisc

https://www.mtm.se/contentassets/c2c17f42db2d4b898dd3208c48263afb/rapport_syntolkning_2016.pdf

[10] The ADLAB project

<http://www.adlabproject.eu/home/>

[11] Dansk Blindesamfund

Dansk Blindesamfunds bemærkninger om synstolkning - feedback til DFI, september 2018

[12] Adlab pro:

<https://www.adlabpro.eu/>

[13] The World Blind Union and the American Council of the Blind
Survey of Worldwide Audio Description Activity, november 2018

[14] Audio Description Working Group - final report
Commonwealth of Australia 2017